

32. Obračun troškova i dnevnicu službenog puta u inostranstvo

Minimalni iznos naknade troškova za službeni put u inostranstvo nije određen ni jednim pravnim aktom, pa je njegovo određivanje prepušteno poslodavcu da iznos naknade za službeni put u inostranstvo sam odredi opštim aktom. Mogu se koristiti iznosi koji su propisani za državne službenike i nameštenike u *Uredbi o naknadi troškova i otpremnini državnih službenika i nameštenika*, ali moguće je i opštim aktom odrediti iznose. Naknade troškova za službeni put u inostranstvo određene pomenutom *Uredbom* obavezujuće su za državne firme i institucije, ali ne i za privatne firme.

Na osnovu čl. 18. ZPDG propisano je da se **ne plaća porez na zarade na primanja zaposlenog po osnovu dnevnice za službeno putovanje u inostranstvo - do iznosa određenog od strane nadležnog državnog organa - 50 evra dnevno.**

U slučaju **isplate dnevnice** za službeni put u inostranstvo **u višem iznosu od maksimalno neoporezivog (50 evra)** ili iznosa koji je određen opštim aktom, **deo dnevnice** za službeni put u inostranstvo **koji prelazi neoporezivi iznos** mora da se **preračuna u dinare** po kursu na dan vršenja obračuna, pa tako dobijeni **dinarski iznos dela dnevnice koji prelazi 50 evra** da se **preračuna u bruto deljenjem sa koeficijentom 0,9**. Zatim treba **obračunati porez** na dobijeni **bruto iznos** po stopi od **10%**. Potrebno je **podneti PPP-PD prijavu i platiti porez** u roku navedenom u PPP-PD prijavi. **Obračun putnih troškova** se vrši odmah po povratku zaposlenog sa puta, a **najkasnije 7 dana od završetka službenog puta u inostranstvo.**

važno

Na naknade troškova ne obračunavaju se i ne plaćaju socijalni doprinosi. Kada se isplaćuju dnevnicu **do neoporezivog iznosa, ne podnosi se Obrazac PPP-PD.**

Zaposlenom koji ide na službeni put u inostranstvo poslodavac izdaje **nalog za službeni put u inostranstvo** neposredno pre započinjanja službenog putovanja.

Zaposleni ima **pravo na dnevnicu za službeni put u inostranstvo od momenta početka do momenta završetka službenog putovanja.** U slučaju putovanja kopnenim prevozom, dnevnicu za službeno putovanje u inostranstvo određuje se od časa prelaska državne granice RS – u polasku, do časa prelaska državne granice RS – u povratku. Ako se u inostranstvo putuje avionom, dnevnicu se određuje od časa polaska aviona s poslednjeg aerodroma u RS do časa povratka na prvi aerodrom u RS. Ako se u inostranstvo putuje brodom, dnevnicu se određuje od časa polaska broda iz poslednjeg pristaništa u RS do časa povratka u prvo pristanište u RS.

Zaposleni, koji je na službenom putovanju u inostranstvu, ima **pravo na dnevnicu** za službeni put u inostranstvo, ukoliko na službenom putu provrede **više od 12 časova** (tačnije između 12 i 24 h), a **na polovinu dnevnice** ukoliko na službenom putovanju u inostranstvu provede **više od 8, a manje od 12 časova.** *Ovo pravilo je obavezujuće za državne službenike i nameštenike, a nije obavezujuće za privatne poslodavce koji mogu drugačije predvideti opštim aktom.*

važno Dnevnicu za službeni put u inostranstvo pokriva troškove ishrane i gradskog prevoza u mestu u kome zaposleni boravi. Iz dnevnice za službeni put u inostranstvo ne pokrivaju se troškovi smeštaja, troškovi prevoza do odredišta u stranoj zemlji, troškovi povratka u matičnu zemlju, troškovi prevoza iz jednog grada u drugi u stranoj zemlji i sl., već samo troškovi ishrane i gradskog (lokalnog) prevoza u mestu u kome zaposleni boravi.

Ukoliko je opštim aktom predviđeno više različitih naknada troškova zaposlenom, treba imati na umu da se ovi troškovi smatraju delom dnevnice za službeni put u inostranstvo, pa **ako zbir ovih troškova i dnevnice pređe neoporezivi iznos od 50 evra, iznos preko 50 evra podleže plaćanju poreza.**

Naknada troškova prevoza za službeni put u inostranstvo (osim troškova lokalnog prevoza koji su uključeni u dnevnicu) vrši se u iznosu prema priloženim računima prevoznika koje je zaposleni doneo sa službenog puta. U troškove prevoza se pored samog prevoza priznaju i sporedni troškovi kao što su rezervacije mesta, aerodromske takse, prevoz prtljaga autobusom i sl. **Svi troškovi moraju biti dokumentovani.**

Ostali troškovi koji se mogu javiti prilikom odlaska na službeni put u inostranstvo (troškovi pribavljanja putnih isprava, lekarskih pregleda, vakcinacija, poštanskih usluga, telefona, telegrafa, iznajmljivanja prostorija, iznajmljivanja vozila i sl.) priznaju se i nadoknađuju zaposlenom prema priloženim računima. Ukoliko zaposleni koristi svoj **privatni automobil za poslovne svrhe** – za odlazak na službeni put u inostranstvo, ima pravo na naknadu, a **najviši neoporezivi iznos naknade iznosi 30% cene jednog litra goriva** (prema priloženom računu) pomnoženo brojem potrošenih litara. Usklađeni dinarski neoporezivi iznos poreza na dohodak građana za isplate od 1.2.2017. do 31.1.2018. god. za naknadu prevoza na službenom putovanju je **6.520 din.**

Zaposleni koji na službenom putu u inostranstvu ostane duže od 6 dana ima pravo na **nedeljni odmor** u trajanju od 24 sata (na slobodan dan). Tog dana zaposleni ima pravo na dnevnicu, naknadu troškova smeštaja i ostalih troškova nastalih u poslovne svrhe.

Ako su računi doneti sa službenog putovanja u inostranstvo izraženi u drugoj valuti u odnosu na valutu u kojoj je izražena dnevnicu u opštem aktu poslodavca, **uz podnete račune sa službenog puta u inostranstvo obavezno se mora priložiti i pismeni dokaz o kursu valute** (na dan obračuna troškova službenog putovanja) zemlje u kojoj je zaposleni bio na službenom putovanju. **Ako se dokaz ne priloži, troškovi službenog puta u inostranstvo se ne priznaju.**

Na službenom putovanju u inostranstvu mogu nastati **troškovi reprezentacije**, kao i **troškovi kupovine dobara** (ali isključivo u poslovne svrhe, recimo, poklon poslovnom partneru i sl.). Ovi troškovi se **priznaju u stvarnom iznosu po priloženim računima**, ali ne po putnom nalogu za službeni put u inostranstvo, već se priznaju **nezavisno od troškova službenog puta u inostranstvo**. Dakle, ovi troškovi se **ne smeju plaćati iz akontacije** koju je zaposleni dobio za službeni

put u inostranstvo, jer se oni **ne smatraju troškovima službenog puta**. Kada se zaposleni vrati sa službenog puta iz inostranstva, ovi troškovi će mu se **priznati i nadoknaditi po priloženim računima**, ali ne kao troškovi službenog puta u inostranstvo, već **kao nezavisni troškovi**.

33. Radno vreme zaposlenog za vreme službenog puta

ZOR, između ostalog, uređuje radno vreme (čl. 50. i 51.), odmor u toku dnevnog rada, dnevni i nedeljni odmor (čl. 64-67.), preraspodelu radnog vremena (čl. 57-61.) i prekovremeni rad (čl. 53.); međutim, njime nije posebno uređeno pitanje radnog vremena zaposlenog za vreme službenog puta, već se shodno primenjuju napred navedene odredbe ZOR, pri čemu se moraju imati u vidu specifičnosti službenog puta.

Zaposlenom na službenom putu se računa i evidentira **redovno radno vreme (8 časova)**, ako je službeni put trajao jednako ili duže od redovnog radnog vremena zaposlenog, bez obzira koliko je efektivno radio za vreme službenog puta. **Izuzetno, zaposlenom koji je na službenom putu efektivno radio duže od punog radnog vremena, takav rad se posebno evidentira i računa kao rad u preraspodeli radnog vremena ili kao prekovremeni rad u zavisnosti od konkretnog slučaja, odnosno od toga da li je vreme provedeno na efektivnom radu dužem od punog radnog vremena unapred planirano ili se radi o iznenadnom i neplaniranom poslu. Ostalo vreme provedeno na službenom putu preko redovnog (punog) radnog vremena, a koje je provedeno u putovanju, odmoru i dr., ne računa se u radno vreme, odnosno prekovremeni rad ili preraspodelu radnog vremena.**

(Prema mišljenju Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja br. 011-00-91/2016-02 od 8.3.2016.)

34. Osnovica za obračun otpremnine po osnovu otkaza zaposlenom kao „tehnološkom višku“

Čl. 121. st. 1. ZOR, utvrđeno je da je poslodavac dužan da zaposlenom prilikom svake isplate zarade i naknade zarade dostavi obračun. Takođe, poslodavac je dužan da zaposlenom dostavi obračun i za mesec za koji nije izvršio isplatu zarade, odnosno naknade zarade i u tom slučaju poslodavac je dužan da zaposlenom dostavi i obaveštenje da isplata zarade, odnosno naknade zarade, nije izvršena, kao i razloge zbog kojih nije izvršena isplata. Obračun zarade, odnosno naknade zarade, poslodavac je dužan da zaposlenom dostavi najdocnije do kraja meseca za prethodni mesec (čl. 121. st. 2-5. ZOR).

Čl. 158. ZOR propisana je **obaveza poslodavca da pre otkaza** ugovora o radu, u smislu čl. 179. st. 5. tačka 1) ZOR, tj. ako za to postoji opravdan razlog koji se odnosi na potrebe poslodavca, i to **ako usled tehnoloških, ekonomskih ili organizacionih promena prestane potreba** za obavljanjem određenog posla ili dođe do smanjenja

obima posla, zaposlenom **isplati otpremninu**. Visina otpremnine utvrđuje se opštim aktom ili ugovorom o radu, s tim što **ne može biti niža od zbira trećine zarade zaposlenog za svaku navršenu godinu rada u radnom odnosu kod poslodavca kod koga se ostvaruje pravo na otpremninu**.

Shodno čl. 159. ZOR, pod *zaradom* u smislu čl. 158. ovog zakona smatra se **prosečna mesečna zarada zaposlenog isplaćena za poslednja tri meseca, koja prethode mesecu u kojem se isplaćuje otpremnina**. Imajući u vidu čl. 105. st. 2. ZOR, pod *zaradom* u smislu navedenog člana, smatra se **zarada koja sadrži porez i doprinose koji se plaćaju iz zarade**. Osnovica za obračun otpremnine je obračunata, a neisplaćena – „bruto“ **zarada koju je zaposleni ostvario za prethodna tri meseca**, a koju je poslodavac bio dužan da isplati, najkasnije do kraja meseca za prethodni mesec.

(Prema mišljenju Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja br. 011-00-7/30/2015-02 od 4.3.2015.)

35. Novčane kazne za nepoštovanje radne discipline, odnosno povredu radnih obaveza

Čl. 179a st. 1. tačka 2) ZOR propisano je da **poslodavac može zaposlenom za povredu radne obaveze ili nepoštovanje radne discipline** u smislu čl. 179. st. 2. i 3. ovog zakona **da**, ako smatra da postoje olakšavajuće okolnosti ili da povreda radne obaveze, odnosno nepoštovanje radne discipline, nije takve prirode da zaposlenom treba da prestane radni odnos, umesto otkaza ugovora o radu, **izrekne novčanu kaznu u visini do 20% osnovne zarade zaposlenog za mesec u kome je novčana kazna izrečena**, u trajanju **do tri meseca**, koja se izvršava obustavom od zarade, na osnovu rešenja poslodavca o izrečenoj meri.

Ukoliko je zaposleni odsutan po bilo kom osnovu **i prima naknadu zarade, poslodavac po osnovu izrečene novčane kazne zaposlenom može izvršiti obustavu i od naknade zarade**. Ovo naročito iz razloga što poslodavac može u slučaju povrede radne obaveze i nepoštovanja radne discipline zaposlenom otkazati ugovor o radu, bez obzira da li se zaposleni nalazi na plaćenom odsustvu ili na radu, pa shodno tome ukoliko postoje olakšavajuće okolnosti ili da povreda radne obaveze, odnosno nepoštovanje radne discipline, nije takve prirode da zaposlenom treba da prestane radni odnos, poslodavac može zaposlenom da izrekne novčanu kaznu koja može da se izvrši kako na zaradi, tako i na naknadi zarade.

Međutim, kada poslodavac izvršava novčanu kaznu, dužan je da primenjuje čl. 123. st. 2. ZOR kojim je, između ostalog, propisano da u slučajevima utvrđenim zakonom **poslodavac može zaposlenom da obustavi od zarade najviše do jedne trećine zarade, odnosno naknade zarade**, ako zakonom nije drukčije određeno.

(Prema mišljenju Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja br. 011-00-670/2015-02 od 15.12.2015.)

36. Utvrđivanje staža osiguranja zaposlenih sa punim radnim vremenom i zaposlenih sa nepunim radnim vremenom

Čl. 47. ZPIO propisano je da se u staž osiguranja u smislu čl. 44. tačka 1) ovog zakona računa vreme provedeno na radu odnosno u osiguranju, u efektivnom trajanju. **Stož osiguranja** se više ne vezuje za vreme provedeno na radu s punim radnim vremenom, koje se uređuje propisima o radu, već **se vezuje za kalendarsko vreme provedeno u osiguranju**. Kada je reč o uplati doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, odredbom čl. 13. ZDOS, propisano je da je **osnovica doprinosa** za zaposlene i za poslodavce zarada, odnosno plata i naknada zarade, odnosno plate u skladu sa zakonom koji uređuje radne odnose, opštim aktom i ugovorom o radu, odnosno rešenjem nadležnog organa. Međutim, odredbom čl. 36. ZDOS propisano je da **mesečna osnovica doprinosa ne može biti niža od najniže mesečne osnovice doprinosa**.

S tim u vezi, čl. 40. st. 1. ovog zakona, propisano je da je za zaposlenog koji **radi sa nepunim radnim vremenom** kod jednog poslodavca, a zarada koju ostvaruje je niža od najniže mesečne osnovice doprinosa, osnovica doprinosa je **najniža mesečna osnovica doprinosa**.

Čl. 63. st. 1. ZPIO, utvrđeno je da **godišnji lični koeficijent** predstavlja odnos ukupne zarade osiguranika, odnosno osnovice osiguranja počev od 1.1.1970. god. za svaku kalendarsku godinu i prosečne godišnje zarade u RS za istu kalendarsku godinu. Prema st. 3. istog člana, godišnji lični koeficijent predstavlja odnos ukupne zarade, osnovice osiguranja i visine ugovorene naknade osiguranika, za svaku kalendarsku godinu i prosečne godišnje zarade u RS za istu kalendarsku godinu, dok je čl. 4. utvrđeno da **godišnji lični koeficijent** u smislu st. 1. i 2. ovog člana **iznosi jedan kada je zarada, osnovica osiguranja, odnosno ugovorena naknada u kalendarskoj godini, jednaka prosečnoj zaradi zaposlenih u RS u toj kalendarskoj godini**.

Prema čl. 67. st. 1. istog zakona, **lični koeficijent** se utvrđuje tako što se **zbir godišnjih ličnih koeficijenata podeli sa periodom** (godine, meseci i dani) **za koje su obračunati**, pri čemu se svaka godina računa kao 1, svaki mesec kao 0,0833, a svaki dan kao 0,00278.

Prema st. 2. istog člana, **kao jedan mesec**, u smislu st. 1. **računa se kalendarski mesec, odnosno 30 dana, bez obzira o kom kalendarskom mesecu se radi**.

(Prema mišljenju Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja br. 011-00-00937/2014-07 od 3.12.2014.)